

УДК 342.9:5.08

Сергій КОСТЮКЕВИЧ

аспірант, Університет митної справи та фінансів, вул. Володимира Вернадського (Дзержинського), 2/4, м. Дніпро, Україна, 49000

ORCID: 0000-0003-4384-6017

DOI: 10.32782/LST/2021-4-11

Бібліографічний опис статті: Костюкевич, С. (2021). Сутність та склад адміністративно-правового статусу приватної фізичної особи. *Law. State. Technology*, 4, 56–63, doi: 10.32782/LST/2021-4-11

**СУТНІСТЬ ТА СКЛАД АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ
ПРИВАТНОЇ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ**

У статті досліджено сутність та склад адміністративно-правового статусу приватної фізичної особи. Вказано, що питання правового статусу приватної фізичної особи в Україні набуває особливої актуальності, оскільки, з одного боку, наразі існує надто ускладнена надбудова системи органів публічної адміністрації та недосконалість вітчизняного законодавства, з іншого боку, не надаються можливості ефективно реалізувати громадянам та іншим особам їхні права у взаємовідносинах з владними інституціями. Досить високий рівень бюрократизації окремих процесів діяльності органів публічної адміністрації, подекуди невисокий рівень професіоналізму персоналу та неоптимальний рівень адміністративних послуг спричиняють проблеми у взаємовідносинах між громадянами та органами публічної адміністрації. З огляду на вказане вважаємо, що необхідно здійснити наукову розробку адміністративно-правового статусу приватної фізичної особи в контексті останніх реформ та перебудови відносин з владою. У зв'язку з необхідністю дослідження питань, пов'язаних із формуванням статусу приватної фізичної особи та визначенням її місця в системі суб'єктів певної галузі права, у статті звернуто увагу на теоретичні основи такої наукової розробки.

Зроблено висновок, що на сучасному етапі відбувається зміна пріоритету у регулюванні адміністративно-правових відносин у бік оптимізації державно-владної діяльності щодо захисту приватних фізичних осіб. Сервісний зміст діяльності органів публічного адміністрування має стати основою для ефективної співпраці державних (владних) інституцій з інституціями громадянського суспільства. Здатність приватної фізичної особи бути активним учасником публічного адміністрування має бути належним чином закріплена нормативно-правовими актами, оскільки занадто розгалужена система адміністративного законодавства не дозволяє повною мірою забезпечити реалізацію прав конкретної приватної фізичної особи.

Ключові слова: приватна фізична особа, сутність адміністративно-правового статусу, склад адміністративно-правового статусу.

Sergiy KOSTYUKEVICH

Postgraduate Student, University of Customs and Finance, 2/4, Volodymyra Vernadskoho (Dzerzhynskoho) str., Dnipro, Ukraine, 49000

ORCID: 0000-0003-4384-6017

DOI: 10.32782/LST/2021-4-11

To cite this article: Kostyukevich, S. (2021). Sutnist ta sklad administratyvno-pravovoho statusu pryvatnoi fizychnoi osoby [Essence and composition of the administrative and legal status of a private individual]. *Law. State. Technology*, 4, 56–63, doi: 10.32782/LST/2021-4-11

**ESSENCE AND COMPOSITION OF THE ADMINISTRATIVE
AND LEGAL STATUS OF A PRIVATE INDIVIDUAL**

The article examines the essence and composition of the administrative and legal status of a private individual. It is pointed out that the issue of the legal status of a private individual in Ukraine becomes especially relevant because, on the one hand, there is currently a very complicated superstructure of the public administration system and imperfection of domestic legislation, on the other hand, do not allow citizens and others to effectively exercise their rights. relations with government institutions. Quite a high level of bureaucratization of certain processes of public administration, sometimes low level of professionalism of staff and suboptimal level of administrative services cause problems in the relationship between citizens and public administration. In view of the above, we believe that it will be timely to carry out scientific development of the administrative and legal status of a private

individual in the context of recent reforms and restructuring of relations with the authorities. Due to the need to study issues related to the formation of the status of a private individual and the definition of a certain place in the system of subjects of a particular branch of law, the article draws attention to the theoretical foundations of such research.

It is concluded that at the present stage there is a change in the priority in the regulation of administrative and legal relations in the direction of optimizing government activities to protect individuals. The service content of the activities of public administration bodies should become the basis for effective cooperation of state (government) institutions with civil society institutions. The ability of a private individual to be an active participant in public administration should be properly enshrined in regulations, as too extensive a system of administrative legislation does not allow to fully ensure the realization of the rights of a particular individual.

Key words: *private individual, essence of administrative-legal status, composition of administrative-legal status.*

Актуальність проблеми. Питання правового статусу приватної фізичної особи в Україні набуває особливої актуальності, оскільки, з одного боку, наразі існує надто ускладнена надбудова системи органів публічної адміністрації та недосконалість вітчизняного законодавства, з іншого боку, не надаються можливості ефективно реалізувати громадянам та іншим особам їхні права у взаємовідносинах з владними інституціями.

Досить високий рівень бюрократизації окремих процесів діяльності органів публічної адміністрації, подекуди невисокий рівень професіоналізму персоналу та неоптимальний рівень адміністративних послуг спричиняють проблеми у взаємовідносинах між громадянами та органами публічної адміністрації. З огляду на вказане вважаємо, що необхідно здійснити наукову розробку адміністративно-правового статусу приватної фізичної особи в контексті останніх реформ та перебудови відносин з владою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема визначення сутності та складу адміністративно-правового статусу приватної фізичної особи не є новою для національної правової системи. Питання визначення сутності та складу адміністративно-правового статусу приватної фізичної особи досліджувалось у наукових розробках таких вчених, як В. Авер'янов, Р. Калюжний, Є. Легеза, П. Лютиков тощо. Для дослідження питань, пов'язаних із формуванням статусу приватної фізичної особи та визначенням її місця в системі суб'єктів певної галузі права, потрібно звернутися до теоретичних основ такої наукової розробки.

Метою статті є дослідження питання сутності та складу адміністративно-правового статусу приватної фізичної особи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Слід навести позицію видатного вченого-адміністративіста, професора В.Б. Авер'янова, який, досліджуючи питання співвідношення категорій «особа» та «громадянин» в адміністративному праві, дійшов висновку, що вони не є рівнозначними. Проте вчений зазначив, що громадян-

ство, яке виражає певний стан політико-правової належності людини, мають далеко не всі люди. Інститут громадянства опосередковує відносини держави й особи, оскільки щодо держави особа виступає у специфічній ролі саме її громадянина, а держава адресується до неї як до свого громадянина. Саме вказане значною мірою визначає правовий статус людини як суб'єкта адміністративного права. У контексті ж адміністративно-правового статусу приватної фізичної особи за певних обставин допустиме вживання термінів «суб'єкт» і «особа» як тотожних поняттю «громадянин» (Адміністративне право України, 2004: 195). Підтримуючи наведену позицію, будемо використовувати вищезазначене співвідношення цих категорій.

Оскільки адміністративно-правовий статус приватної фізичної особи прямо пов'язаний із загальним правовим статусом та за своєю сутністю виступає як спеціальний статус, задля оптимального аналізу цього явища стисло наведемо загальнотеоретичні підходи. Отже, традиційно правовий статус особи розглядається як система прав, свобод і обов'язків, які знайшли своє чітке правове закріплення в нормах права, що визначають політико-правовий статус особи.

З цього приводу окремі вчені вказують, що поняття «людина» і «особа» відрізняються один від одного не за обсягом, а за змістом в тому сенсі, що суттєве значення має соціальна природа людини, яку відображає поняття «особа», що вказує на зв'язок людини із соціальними законами її буття (Єрмоленко, 2002: 92). Саме поняттям «приватна фізична особа» ми послуговуємося в роботі з огляду на соціальну сутність такої особи та її інтеграцію до публічних відносин.

З огляду на це у спеціальній літературі щодо аналізу правового положення персоніфікованої особи наявна думка про нестабільний індивідуальний правовий статус громадян, особливість якого полягає в тому, що він відображає зміни в часі, тобто те, які саме права і обов'язки громадян фактично реалізуються в конкретний момент (Витрук, 1979: 190–191).

Деякі дослідники зазначають, що правовий статус громадянина не може бути елементом, який встановлюється раз і назавжди, адже він змінюється та зміцнюється разом із розвитком суспільства і держави, наповнюється новим, більш глибоким і широким змістом, збагачується додатковими рисами, ознаками (Павленко, 2003: 81–82). Інші вчені вказують, що правовий статус особи в повному обсязі характеризується сукупністю прав, свобод і обов'язків, якими особа наділяється як суб'єкт правовідносин, що виникають у процесі реалізації норм різних галузей права (Колодій, 1998: 154).

Заслуговує на окрему увагу підхід, який обґрунтовує, що правовий статус, встановлюючи межі можливого і дозволеного поведіння людей, тим самим забезпечує вільну, автономну, суспільно корисну діяльність особистості (Колодій, 1998: 154). Намагання переформатувати відносини приватної фізичної особи з владою, встановити правила взаємин між ними є особливою наведеного підходу.

Водночас існує і таке визначення, згідно з яким правовий статус – це соціально допустимі та необхідні можливості особи не просто як індивіда, а як громадянина держави, оскільки вони гарантовані авторитетом держави, зміст якого визначає межі діяльності громадянина щодо інших осіб, колективів, держави, природи, рамки його активної та пасивної життєдіяльності (Бояринцева, 2005: 179).

Правовий статус є серцевиною нормативного вираження основних принципів взаємовідносин між громадянином і державою та за своєю суттю є системою еталонів, зразків поведінки людей, що заохочуються і захищаються від порушень державою і, як правило, схвалюються суспільством.

Традиційно для системного урегулювання всіх структурних компонентів правового статусу теорією права вироблено диференціацію їх за галузевою ознакою. Отже, є конституційно-правовий, цивільно-правовий, адміністративно-правовий, кримінально-виконавчий тощо статуси осіб, які характеризують певним чином приватну фізичну особу як учасника правових відносин.

Адміністративно-правовий статус є галузевим правовим статусом, який характеризує основні засади участі особи як суб'єкта адміністративного права або адміністративно-правових відносин. Адміністративно-правовий статус як правова категорія ґрунтується на положеннях загальної теорії права, теорії державного управління, конституційного, адміністративного права, а також інших галузей наукового знання.

Ідеться про такі правові категорії, як правове положення, правовідношення, механізм правового регулювання, співвідношення права і законодавства.

Під адміністративно-правовим статусом приватної фізичної особи традиційно розуміється правове положення громадян у відносинах із суб'єктами виконавчої влади, врегульоване нормами державного і адміністративного права, що є складовою частиною загального правового статусу громадянина. Існує підхід, згідно з яким адміністративно-правовий статус громадянина – це встановлені законом й іншими правовими актами права, обов'язки і відповідальність громадянина, що забезпечують його участь в управлінні державою і задоволенні публічних і особистих інтересів завдяки діяльності державних органів. При цьому регламентуються і охороняються як індивідуальні права громадян, так і публічні права і їх колективне вираження (Адміністративне право України, 2003: 345–346).

Так само деякі автори констатують, що громадянином в адміністративному праві слід вважати особу (людину), яка не перебуває в трудових або державно-службових стосунках з органами управління (Адміністративне право України, 2003: 17). Адміністративно-правовий статус приватної фізичної особи безпосередньо пов'язаний із її участю в адміністративних правовідносинах та характеристикою як суб'єкта адміністративного права. Особа не може самостійно наділити себе правами й обов'язками, ставши суб'єктом адміністративного права. Таким суб'єктом вона може бути визнана тільки відповідними нормами права (Мацелик, 2011: 90).

Як бачимо, у сучасних наукових роботах з адміністративного права вироблено значну кількість підходів до визначення статусу приватної фізичної особи, однак однозначного розуміння цієї категорії дотепер не вироблено. Як слушно вказують вчені, це пов'язано із надто складною природою адміністративного права, оскільки адміністративне право є галуззю права, засобами якої (норми, відносини, законодавство, методи, форми, компетенція суб'єктів, способи реалізації норм) формуються публічно-управлінські відносини, а також забезпечується публічно-управлінська діяльність (Колпаков, 2003: 33).

У зв'язку з вказаним окремими вченими першочерговим завданням адміністративного права пропонується вважати здійснення правового регулювання суспільних відносин щодо забезпечення прав і обов'язків людини під час реалізації її публічних потреб у рамках владно-

управлінської діяльності, що охоплюється предметом адміністративного права. Крім того, іншим головним завданням адміністративного права є здійснення правового захисту вказаних вище відносин, а також регулятивних відносин інших, передусім управлінських, правових галузей (Курінний, 2004: 109).

Співавтори підручника професори Р.С. Мельник та В.М. Бевзенко вказують, що адміністративне право становить собою галузь права, яка тісно пов'язана з інститутами публічної влади, публічного інтересу та публічного адміністрування. Адміністративне право регулює:

- суспільні відносини, які виникають у зв'язку із забезпеченням суб'єктами публічної влади, зокрема публічною адміністрацією, прав і свобод людини та громадянина;

- суспільні відносини, які існують у сфері публічного адміністрування об'єктів державної та комунальної власності;

- суспільні відносини, які існують у внутрішньоорганізаційній діяльності органів публічної влади;

- суспільні відносини у сфері взаємодії органів публічної влади з інституціями громадянського суспільства (Мельник, 2014: 60).

Отже, для цієї галузі права традиційно предмет правового регулювання становлять такі управлінські відносини:

а) у межах яких безпосередньо реалізуються завдання, функції і повноваження виконавчої влади;

б) внутрішньоорганізаційні відносини, які виникають у процесі діяльності суб'єктів законодавчої (представницької), виконавчої і судової влади, а також органів прокуратури;

в) відносини, що виникають за участю виконавчих органів місцевого самоврядування (Стефанюк, 2001: 3–5).

Адміністративно-правовий статус приватної фізичної особи формується у рамках тільки окремих груп адміністративно-правових відносин. До таких відносин доцільно віднести ті, які виникають щодо реалізації завдань та функцій органів публічної адміністрації, а також пов'язані з реалізацією державно-управлінських функцій виконавчими органами місцевого самоврядування. Оскільки внутрішньоорганізаційні та управлінські відносини здійснюються усередині органів публічної адміністрації, то вони, на нашу думку, з правовим статусом приватної фізичної особи безпосередньо не пов'язані. Проте не враховувати наведену категорію відносин, надаючи характеристику адміністративно-правового статусу приватної фізичної особи, не варто.

Адміністративно-правовий статус визначає приватну фізичну особу як суб'єкта адміністративного права, що характеризує її як активного учасника суспільних відносин, які виникають, розвиваються та припиняються у сфері публічного адміністрування. Доцільно вказати, що, окрім цього, приватна фізична особа може бути не тільки активним учасником всіх процесів, що відбуваються у суспільстві, але й бути об'єктом впливу, тобто через правові акти відчувати вплив управлінських рішень на поведінку конкретних осіб у процесі здійснення публічних повноважень та при вступі в публічні відносини, а також мати здатність нести адміністративну відповідальність та бути підданою адміністративним стягненням.

У деяких випадках нормативними актами може бути передбачене залучення приватних фізичних осіб до реалізації публічного адміністрування в окремих сферах. У такому разі приватні фізичні особи наділяються частиною прав та обов'язків, які мають працівники відповідного органу державної влади або органу місцевого самоврядування (службові особи). Під час реалізації таких прав та виконання обов'язків приватні фізичні особи здійснюють публічне адміністрування (Мельник, 2014: 133).

Отже, адміністративно-правовий статус – це спеціальний правовий статус, що характеризує приватну фізичну особу через її права, обов'язки та відповідальність як суб'єкта адміністративного права і забезпечує її участь у суспільних відносинах, які виникають у зв'язку із забезпеченням суб'єктами публічної адміністрації прав і свобод приватних фізичних осіб при взаємодії органів публічної влади з інституціями громадянського суспільства, а також опосередковано у відносинах, які пов'язані зі сферою публічного адміністрування об'єктів державної та комунальної власності, крім того, у відносинах, які мають місце у внутрішньоорганізаційній діяльності органів публічної адміністрації.

Існують такі особливості адміністративно-правового статусу громадян України:

- адміністративно-правовий статус є частиною юридичних зв'язків у рамках загального правового статусу громадян України. Такі відносини і зв'язки обмежені адміністративно-правовим регулюванням;

- зміст адміністративно-правового статусу громадянина визначається сферою діяльності переважно органів виконавчої влади і місцевого самоврядування;

- стосунки громадянина з іншими суб'єктами мають особливу структуру, при якій обов'язковим суб'єктом у них є органи держави,

посадові особи або інші організації та їх представники, які володіють повноваженнями адміністративно-правового характеру;

– існує велика рухливість адміністративного законодавства, якою визначається інтенсивне виникнення нових правових позицій, зміна та збагачення більш якісним змістом уже наявних;

– громадянин виступає в адміністративно-правових відносинах як суб'єкт прав і свобод, які є пріоритетними щодо інших правових цінностей (Іерусалімова, 2006: 34–35).

Адміністративно-правовим статусом людини і громадянина є система, елементами якої є адміністративна правоздатність і адміністративна дієздатність. Властивості, які відображають специфіку адміністративно-правових способів захисту прав та свобод людини і громадянина, базуються на принципах всеоб'ємності, повноти прав та свобод громадян, їх гарантованості, поєднання інтересів особи з державними і суспільними, верховенства права, гласності, динамізму прав та свобод громадян тощо. Адміністративно-правовий статус приватної фізичної особи відображається в її загальному, соціальному та індивідуальному статусі (Бородін, 2003: 35).

Суб'єктами адміністративного права можуть бути:

– індивідуальні суб'єкти (фізичні особи, які є громадянами, які володіють повним набором прав і обов'язків у державі;

– іноземці та особи без громадянства (мають обмеження щодо політичних прав, не виконують військовий обов'язок);

– фізичні особи з іншим спеціальним статусом (фізичні особи – підприємці чи фізична особа – водій транспортного засобу);

– колективні суб'єкти (зокрема, такі юридичні особи: держава, державні органи та установи, громадські об'єднання, адміністративно-територіальні одиниці та їх населення, виборчі округи, релігійні організації, промислові підприємства, іноземні підприємства тощо) (Адміністративне право України в сучасних умовах (виклики початку XXI століття), 2010: 121).

Доцільно вказати, що одні вчені виокремлюють такі групи суб'єктів:

– індивідуальні суб'єкти адміністративного права (громадяни України, іноземці, особи без громадянства);

– державні органи та організації як колективні суб'єкти адміністративного права (Президент України, органи виконавчої влади, інші державні органи та організації);

– недержавні органи та організації як колективні суб'єкти адміністративного права

(громадські об'єднання, органи місцевого самоврядування, релігійні організації, інші недержавні органи та організації) (Стеценко, 2007: 92–93).

Інші науковці обґрунтовують такий варіант класифікаційного розподілу, який передбачає виділення груп суб'єктів відповідно до їх організаційно-правової форми та наявності владних повноважень, на:

– індивідуальних суб'єктів (громадян України, іноземців, осіб без громадянства, біженців), серед яких можна виділити індивідуальних суб'єктів із загальним адміністративно-правовим статусом;

– колективних суб'єктів, яких можна розподілити залежно від наявності публічно владних повноважень на суб'єктів, які наділені публічно владними повноваженнями та реалізують публічний інтерес (органи публічної адміністрації, Президент України, адміністративні суди), та суб'єктів, які реалізують власні інтереси (об'єднання громадян, підприємства, установи, організації та їх структурні підрозділи) (Мацелик, 2009: 163).

Як бачимо, приватна фізична особа як суб'єкт адміністративного права може бути охарактеризована крізь призму двох видів спеціальних індивідуальних статусів:

– як індивідуальний суб'єкт із загальним адміністративно-правовим статусом. Найчисельнішою групою таких суб'єктів є громадяни України, які здатні повною мірою реалізовувати свої права та виконувати обов'язки у сфері публічного управління;

– як індивідуальний суб'єкт із особливим адміністративно-правовим статусом. Це, як правило, іноземці, особи без громадянства, біженці, які наділені окремими правами у сфері публічного управління.

Систему адміністративно-правового статусу становить адміністративна правосуб'єктність – онтологічна властивість суб'єкта адміністративного права, яку він отримує завдяки галузевому правовому регулюванню, яка визначає загальні межі правової здатності суб'єкта адміністративного права та складовими частинами якої є адміністративна правоздатність та дієздатність, а також деліктоздатність.

Основою адміністративної правосуб'єктності є воляова здатність суб'єкта. Воля суб'єкта проявляється у здатності приймати рішення зі знанням справи. Це здатність цілеспрямовано впливати на об'єктивний світ. Свобода волі різна у кожного суб'єкта. Перебуваючи у різних станах зрілості, воля суб'єкта детермінує його правосуб'єктність, яка проявляється у формах

правоздатності, дієздатності, деліктоздатності (Мацелик, 2011: 93).

Традиційно правоздатністю визнається здатність суб'єкта мати права і нести обов'язки, яка виникає з моменту народження і припиняється з його смертю, зміст та обсяг якої визначається законами і заснованими на них актами управління. Конкретний обсяг прав і обов'язків громадян визначається низкою обставин, а саме: віком, станом здоров'я, наявністю освіти тощо.

Особливості адміністративної правоздатності полягають у тому, що вона, по-перше, регулюється нормами адміністративного права; по-друге, її змістом є регулювання відносин індивідуальних і колективних суб'єктів адміністративного права із суб'єктами публічної адміністрації. До наведених особливостей доцільно додати безпосередню залежність правоздатності від рівня демократії, розвитку громадянського суспільства, розвитку прав та свобод людини і громадянина в державі, делегування окремих публічних функцій від органів виконавчої влади до інших інститутів держави або громадськості.

Адміністративна дієздатність – це здатність суб'єкта самостійно, вольовими усвідомлюваними діями безпосередньо або через представника реалізувати надані йому права і виконувати покладені на нього обов'язки у сфері адміністративно-правового регулювання (Адміністративне право України. Академічний курс, 2007: 187).

Окремі дослідники підкреслюють, що адміністративна дієздатність – це здатність громадян реалізувати своїми діями конституційні права та обов'язки, конкретизовані в нормах адміністративного права. Крім того, адміністративною дієздатністю в адміністративному праві визнається можливість громадян своїми особистими діями здійснювати права і здобувати обов'язки у відповідних сферах виконавчої влади (Голосніченко, 1998: 32).

Вона складається із таких елементів, як:

- здатність особи самостійно здійснювати, реалізувати належні їй права, а також реалізувати належну їй компетенцію та приймати правові акти управління, застосовувати заходи адміністративного примусу;

- здатність визнавати, гарантувати та захищати права і свободи громадян, нести юридичну відповідальність за шкоду, заподіяну громадянам, юридичній особі чи державному органу;

- здатність нести у разі вчинення адміністративного чи дисциплінарного правопорушення адміністративну чи дисциплінарну відпо-

відальність (адміністративна деліктоздатність) (Адміністративне право України, 2006: 67).

Адміністративна дієздатність громадян України так само, як і інші елементи правового статусу, має своїм безпосереднім джерелом закони й інші нормативні акти, що регулюють сферу виконавчої влади. Те ж стосується й відповідальності, яка настає за умов деліктоздатності.

Традиційно відповідальність визначають як здатність громадянина зазнавати стягнень або обмежень, яка настає у разі невиконання ним приписів нормативно-правових актів. Деліктоздатність є передумовою набуття спеціального статусу громадянина у вигляді притягнення до відповідальності та зазнавання негативних наслідків неправомірної поведінки (Бояринцева, 2005: 35).

Доцільно зазначити, що в спеціальній літературі з адміністративно-правової тематики відповідальність та деліктоздатність не завжди можуть бути характеристиками приватних фізичних осіб як суб'єктів адміністративного права. У цьому аспекті варто констатувати, що характеристика певної приватної фізичної особи як суб'єкта адміністративного права вимагає від неї здатності бути притягнутою до відповідальності (деліктоздатність), адже складовою частиною адміністративного права є відносини, які складаються у сфері юрисдикційної діяльності, що прямо пов'язана із притягненням винних осіб до відповідальності.

У випадку, коли йдеться про характеристику приватної фізичної особи як учасника сфери публічного адміністрування, засадничою особливістю є здатність мати специфічні права та обов'язки у сфері саме публічного адміністрування, а деліктоздатність у такому разі є необов'язковою.

Висновок. Таким чином, підводячи певні підсумки проведеного аналізу, доцільно вказати, що на сучасному етапі відбувається зміна пріоритету у регулюванні адміністративно-правових відносин у бік оптимізації державно-владної діяльності щодо захисту приватних фізичних осіб. Сервісний зміст діяльності органів публічного адміністрування має стати основою для ефективної співпраці державних (владних) інституцій з інституціями громадянського суспільства. Здатність приватної фізичної особи бути активним учасником публічного адміністрування має бути належним чином закріплена нормативно-правовими актами, оскільки занадто розгалужена система адміністративного законодавства не дозволяє повною мірою забезпечити реалізацію прав конкретної приватної фізичної особи.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Адміністративне право України. Академічний курс : підруч. : у 2 т. К. : Видавництво «Юридична думка», 2004. Т. 1. Загальна частина. 584 с.
2. Ермоленко Д.О. Правовий статус людини і громадянина в Україні як соціальній державі : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Х., 2002. 175 с.
3. Витрук Н.В. Основы теории правового положения личности в социалистическом обществе. М. : Наука, 1979. 230 с.
4. Павленко П.І. Правовий статус службовців органів внутрішніх справ (проблеми загальної теорії) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Донецьк, 2003. 164 с.
5. Колодій А.М. Принципи права України. К. : Юрінком Інтер, 1998. 206 с.
6. Бояринцева М.А. Адміністративно-правовий статус громадянина України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. К., 2005. 213 с.
7. Адміністративне право України : підруч. ОНЮА. Одеса : Юридична література, 2003. 896 с.
8. Новоселов В.И. Правовое положение граждан в советском государственном управлении. Саратов, 1976. 216 с.
9. Мацелик Т.О. Адміністративна правосуб'єктність як онтологічна здатність особи бути суб'єктом адміністративного права. *Науковий вісник Чернівецького університету. Серія «Правознавство»*. 2011. Вип. 597. С. 90–94.
10. Колпаков В.К. Адміністративне право України : підруч. К. : Юрінком Інтер, 2003. 544 с.
11. Курінний Є.В. Предмет і об'єкт адміністративного права України: характеристика категорій в умовах системного реформування : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.07. К., 2004. 428 с.
12. Мельник Р.С. Загальне адміністративне право : навч. посіб. К. : Ваїте, 2014. 376 с.
13. Стефанюк В. Адміністративне право та адміністративно-правовий захист. *Право України*. 2001. № 12. С. 3–5.
14. Ієрусалімова І.О. Механізм адміністративно-правового забезпечення прав і свобод людини та громадянина : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. К., 2006. 205 с.
15. Бородін І.Л. Адміністративно-правові способи захисту прав та свобод людини і громадянина : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.07. Х., 2003. 407 с.
16. Адміністративне право України в сучасних умовах (виклики початку XXI століття) : моногр. Херсон : ВАТ «Херсонська міська друкарня», 2010. 378 с.
17. Стеценко С.Г. Адміністративне право України : навч. посіб. К. : Атіка, 2007. 624 с.
18. Мацелик Т.О. Суб'єкти адміністративного права: поняття та види. *Науковий вісник НУ ДПС України*. 2009. № 3 (46). С. 159–164.
19. Адміністративне право України. Академічний курс. К. : Юридична думка, 2007. Т. 1 : Загальна частина. 592 с.
20. Голосніченко І.П. Адміністративне право України : посіб. К. ; Ірпінь, 1998. 52 с.
21. Адміністративне право України : підруч. К. : Істина, 2008. 216 с.

REFERENCES:

1. Administratyvne pravo Ukrainy. Akademichnyi kurs [Administrative law of Ukraine. Academic course]: pidruch. : u 2 t. K. : Vydavnytstvo "Iurydychna dumka", 2004. T. 1. Zahalna chastyna. 584 s. [in Ukrainian].
2. Iermolenko D.O. Pravovy status liudyny i hromadianyna v Ukraini yak sotsialnii derzhavi [Legal status of man and citizen in Ukraine as a social state]: dys. ... kandydata yuryd. nauk : 12.00.01. Kh., 2002. 175 s. [in Ukrainian].
3. Vytruk N.V. Osnovy teoryy pravovoho polozheniya lychnosti v sotsyalystycheskom obshchestve [Fundamentals of the theory of the legal status of the individual in socialist society]. M. : Nauka, 1979. 230 s. [in Ukrainian].
4. Pavlenko P.I. Pravovy status sluzhbovtziv orhaniv vnutrishnikh sprav (problemy zahalnoi teorii) [Legal status of employees of internal affairs (problems of general theory)]: dys. ... kandydata yuryd. nauk : 12.00.01. Donetsk, 2003. 164 s. [in Ukrainian].
5. Kolodii A.M. Pryntsyry prava Ukrainy [Principles of law of Ukraine]. K. : Yurinkom Inter, 1998. 206 s. [in Ukrainian].
6. Boiaryntseva M.A. Administratyvno-pravovy status hromadianyna Ukrainy [Administrative and legal status of a citizen of Ukraine] : dys. ... kandydata yuryd. nauk : 12.00.07. K., 2005. 213 s. [in Ukrainian].
7. Administratyvne pravo Ukrainy [Administrative law of Ukraine]: pidruch. ONIUA. Odessa : Yurydychna literatura, 2003. 896 s. [in Ukrainian].

8. Novoselov V.Y. Pravovoe polozhenye hrazhdan v sovetskom hosudarstvennom upravlenyy [Legal status of citizens in Soviet public administration]. Saratov, 1976. 216 s. [in Ukrainian].
9. Matselyk T.O. Administratyvna pravosubiektnist yak ontolohichna zdattnist osoby buty subiekтом administratyvnoho prava. [Administrative legal personality as an ontological ability of a person to be a subject of administrative law]. Naukovyi visnyk Chernivets'koho universytetu. 2011. Vyp. 597. Pravoznavstvo. S. 90–94. [in Ukrainian].
10. Kolpakov V.K. Administratyvne pravo Ukrainy [Administrative law of Ukraine] : pidruch. K. : Yurinkom Inter, 2003. 544 s. [in Ukrainian].
11. Kurinnyi Ye.V. Predmet i ob'ekt administratyvnoho prava Ukrainy: kharakterystyka katehorii v umovakh systemnoho reformuvannia [Subject and object of administrative law of Ukraine: characteristics of categories in terms of systemic reform] : dys. ... doktora yuryd. nauk : 12.00.07. K., 2004. 428 s. [in Ukrainian].
12. Melnyk R.S. Zahalne administratyvne pravo [General administrative law]: navch. posib. K. : Vaite, 2014. 376 s. [in Ukrainian].
13. Stefaniuk V. Administratyvne pravo ta administratyvno-pravovyi zakhyst [Administrative law and administrative-legal protection]. Pravo Ukrainy. 2001. № 12. S. 3–5. [in Ukrainian].
14. Ilerusalimova I.O. Mekhanizm administratyvno-pravovoho zabezpechennia prav i svobod liudyny ta hromadianyna : dys. ... kandydata yuryd. nauk : 12.00.07. K., 2006. 205 s. [in Ukrainian].
15. Borodin I.L. Administratyvno-pravovi sposoby zakhystu prav ta svobod liudyny i hromadianyna [Mechanism of administrative and legal support of human and civil rights and freedoms] : dys. ... doktora yuryd. nauk : 12.00.07. Kh., 2003. 407 s. [in Ukrainian].
16. Administratyvne pravo Ukrainy v suchasnykh umovakh (vyklyky pochatku KhKhI stolittia) [Administrative law of Ukraine in modern conditions (challenges of the beginning of the XXI century)] : monohr. Kherson : VAT "Khersonska miska drukarnia", 2010. 378 s. [in Ukrainian].
17. Stetsenko S. H. Administratyvne pravo Ukrainy [Administrative law of Ukraine] : navch. posib. K. : Atika, 2007. 624 s. [in Ukrainian].
18. Matselyk T.O. Subiekty administratyvnoho prava: poniattia ta vydy [Subjects of administrative law: concepts and types]. Naukovyi visnyk NU DPS Ukrainy. 2009. № 3 (46). S. 159–164. [in Ukrainian].
19. Administratyvne pravo Ukrainy. Akademichnyi kurs [Administrative law of Ukraine. Academic course]. K. : Yurydychna dumka, 2007. T. 1 : Zahalna chastyna. 592 s. [in Ukrainian].
20. Holosnichenko I.P. Administratyvne pravo Ukrainy [Administrative law of Ukraine]: posib. K. ; Irpin, 1998. 52 s. [in Ukrainian]
21. Administratyvne pravo Ukrainy [Administrative law of Ukraine] : pidruch. K. : Istyna, 2008. 216 s. [in Ukrainian].